

Betaal huur door bij korte detentie

Dat voorkomt verlies van onderdak en draagt bij aan re-integratie

Karel van Duijvenbooden

Preventie Alliantie

Jaarlijks keren zo'n kleine 30.000 burgers terug vanuit detentie naar een gemeente in Nederland, meestal is dat de gemeente van herkomst. In 2019' ging het bijvoorbeeld om 28.558 personen, 26.476 mannen en 2082 vrouwen.

Een goede terugkeer in de vrije samenleving na detentie is belangrijk voor een inclusieve samenleving waarin mensen na een detentieperiode weer een kans krijgen een sociaal aanvaardbaar bestaan op te bouwen. Het is ook een graadmeter voor risico op terugval in criminaliteit; recidive. Om de relatief hoge recidive onder ex-gedetineerden – zo'n 47 % binnen twee jaar - terug te dringen, wordt al tijdens detentie gewerkt aan re-integratie. Sinds 2004 zet het re-integratiebeleid in op vijf basisvoorwaarden voor re-integratie, namelijk een geldig identiteitsbewijs, inkomen en dagbesteding, huisvesting, (inzicht in) schulden en (continuïteit van) zorg. De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), de reclasering en de gemeente waarnaar een gedetineerde na detentie terugkeert werken samen met een gedetineerde om deze basisvoorwaarden tijdens en na detentie op orde te krijgen.

Monitoring

Het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Justitie monitort sinds 2010 tweejaarlijks het re-integratiebeleid en bracht in 2020 de zesde [monitor Nazorg](#) uit. Hierin beschrijft het WODC - 1 en 6 maanden voor en 1, 6, 12 en 24 maanden na detentie - hoe het staat met de bestaansvoorwaarden van ex-gedetineerden en met welke problematiek zij te maken hebben. De monitor geeft ook aan in hoeverre problemen met basisvoorwaarden samenhangen met recidive met als vraag of basisvoorwaarden recidive onder ex-gedetineerden kunnen terugdringen.

Ook omdat uit eerder onderzoek bijvoorbeeld blijkt dat vooral het hebben van werk samenhangt met minder recidive. Als andere basisvoorwaarden blijken te bepalen of ex-gedetineerden werk vinden, is het misschien relevanter of eenvoudiger voor het beleid om daarop in te zetten.

Hoe staat het met huisvesting na detentie?

De monitor Nazorg geeft aan dat 22% van de re-integratiekandidaten een maand na uitstroom uit detentie niet op een adres is ingeschreven. Deze groep bestaat uit mensen die een uitkering als adresloze ontvangen (5%) en anderen van wie de huisvestingssituatie onbekend is (17%). Van deze laatste groep weten we niet of ze naar het buitenland (of hun thuisland) zijn vertrokken of dat zij werkelijk dakloos zijn en bijvoorbeeld bij bekenden (op de bank) slapen. Hoe dan ook heeft iets meer dan één vijfde van de ex-gedetineerden geen stabiele woonsituatie na detentie. Het mag duidelijk zijn dat dit de kans op succesvolle re-integratie ernstig belemmert.

Wat kunnen gemeenten doen?

Inzicht in de verblijfsduur in detentie kan helpen. Want van de 28.558 personen die in 2019 terugkeerden uit detentie had 54% een detentieperiode van korter dan een maand en voor bijna 70% was de detentie korter dan twee maanden. Ruim twee derde van alle gedetineerden is dus korter dan twee maanden in detentie. Voor die groep kan de gemeente veel doen om verlies van onderdak te voorkomen! Twee maanden doorbetalen van huur is bij de meeste ex-gedetineer-

den veel goedkoper dan ontruiming van een woning, gebruik van daklozenopvang na detentie en opnieuw en moeizaam zoeken naar woonruimte.

Dus gemeenten; betaal standaard de huur minimaal twee maanden door van uw burgers die in detentie geraken. De minderheid bij wie detentie langer gaat duren is in samenspraak met DJI en met informatie uit het lokale veld wel vast te stellen. Stel dus standaard in op doorbetalen van huur, tenzij. Dat is niet alleen goedkoper, maar voorkomt ook dakloosheid en draagt bij aan re-integratie. Een woonplek is immers essentieel voor het hebben van werk dat bijdraagt aan recidivevermindering.

Karel is al jaren actief bij het ondersteunen van overheden bij overlast- en veiligheidsissues in de wijk en bij de samenwerking tussen DJI en gemeenten voor de re-integratie (ex-)gedetineerden. Vanaf 2010 is hij manager van het Zorg en Veiligheidshuis Regio Utrecht, vanaf 2020 landelijk voorzitter van de Vereniging van Zorg en Veiligheidshuizen.

[Meer weten?](#)
Neem met Karel contact op via 06 20 19 91 44 of mail naar Preventiealliantie-impuls@radboudumc.nl of [klik hier](#) voor de website van de Preventie Alliantie.

Meer weten?

Neem met Karel contact op via 06 20 19 91 44 of mail naar Preventiealliantie-impuls@radboudumc.nl of [klik hier](#) voor de website van de Preventie Alliantie.

¹ Recent zijn ook de cijfers uitstroom uit detentie over 2020 bekend, die zijn echter niet representatief en wijken door de coronamaatregelen fors af van de uitstroom in de voorgaande jaren (2015 t/m 2019). In 2020 keerden in totaal 20.394 burgers uit detentie terug in de vrije maatschappij, zo'n 30% minder dan in voorgaande jaren.

Ga het gesprek aan bij geldzorgen

Pro-actief hulp bieden helpt!

Tamara Madern

Preventie Alliantie

In Nederland kampen veel huishoudens met schulden. In 2018 had een op de vijf huishoudens betalingsproblemen, omgerekend 1,35 miljoen huishoudens. Vier procent van de Nederlanders gaf aan regelmatig de huur of hypotheek niet te betalen¹.

Dit zijn cijfers van voor de coronacrisis. De verwachting is dat er meer mensen moeite zullen hebben of krijgen om hun hoofd boven water te houden. Gelukkig zijn er de laatste jaren steeds minder huisuitzettingen vanwege 'betalingsachterstanden'. Woningcorporaties proberen ook op andere manieren oplossingen te vinden. Maar het gaat toch regelmatig nog mis. Van de 3.000 huisuitzettingen in 2018 was bij 80 procent de hoofdrede van de huisuitzetting huurachterstand.²

Laatste posten

Vaak is huur een van de laatste posten die niet meer betaald wordt. Mensen proberen zo lang mogelijk de huur en ook energiekosten door te betalen. Maar als schulden opstapelen, dan lukt het soms niet meer en blijven ook deze rekeningen liggen. Eerder signaleren en professionele hulp kan in veel gevallen helpen. Mensen met achterstanden melden zich vaak pas op het moment dat het schuldbedrag al ver is opgelopen. Mensen die bij de schuldhulpverlening aankloppen, hebben gemiddeld een schuld van 39.000 euro en 13 schuldeisers³. Helpen als het schuldbedrag nog laag is, kan er juist voor zorgen dat er geen achterstanden ontstaan op de vaste lasten. Schulden lopen snel op, dat komt mede door bijvoorbeeld incassokosten. Ook proberen mensen vaak het ene gat met het andere te dichten, waardoor er achterstanden op veel verschillende plekken ontstaan. Bovendien zorgen oplopende schulden ervoor dat mensen

mentaal steeds meer in beslag raken door hun schulden. Dit maakt de situatie van de schuldenaren complex en een duurzame oplossing is dan lastiger.

Schaarste

Door een gebrek aan geld ontstaat schaarste.⁴ Door deze schaarste ga je anders handelen: meer op de korte termijn en minder doelgericht. Mensen gaan zich richten op de direct ervaren gevolgen van het geldgebrek en verliezen de langere termijn en andere belangrijke zaken uit het oog. Van een afstand bekeken maken zij minder doordachte keuzes. Zo kunnen zij bijvoorbeeld een rekening van een postorderbedrijf betalen omdat dat veel druk zet, terwijl het geld eigenlijk hard nodig is om de huur te betalen. Vaak handelen mensen vanuit een vorm van crisismangement, en werken zij niet aan een echte oplossing. Gevolg hiervan is dat de problematiek verergert en de stress oploopt.

Hulp

Mensen kunnen dus vaak heel goed hulp gebruiken bij het regelen van hun schulden, zoals hulp van een wijkteam. Maar mensen melden zich vaak laat door schaamte of doordat zij niet weten dat er hulp is. Belangrijk dus om mensen proactief te benaderen en geldzorgen te signaleren. Voor de gemeente Utrecht schreef ik samen met mijn collega Barbera van der Meulen de handreiking 'Zorgen over geld? Praten helpt!'. Deze handreiking bevat signalen die duiden op

geldzorgen en schulden, gespreksstarters en andere tips. Belangrijkste boodschap: wees bij signalen van geldzaken niet bang om het gesprek aan te gaan!

Tamara Madern is gespecialiseerd in financieel gedrag van mensen met schulden. Zij kan gemeenten informeren en adviseren over het eerder bereiken en ondersteunen van mensen met geldzorgen en schulden. Zij is werkzaam bij het lectoraat Schulden en Incasso aan de Hogeschool Utrecht.

Meer weten?

Neem contact op met Tamara via 06 28 41 18 36 of mail naar Preventiealliantie-impuls@radboudumc.nl of [klik hier](#) voor de website van de Preventie Alliantie.

¹ Schonewille, G., & Crijnen, C. (2019). Financiële problemen 2018, geldzaken in de praktijk in 2018-2019 deel 1. Utrecht: Nibud.

² AEDES (2019). Corporatiemonitor. Den Haag: AEDES

³ NVVK (2020). Jaarverslag 2019. Utrecht: NVVK

⁴ Mullainathan, S. & Shafir, E. (2013). Schaarste; hoe gebrek aan tijd en geld ons gedrag bepalen. Amsterdam: Maven.

Van opvang naar wonen en weer terug?

Maak de uitstroom uit opvang duurzaam!

Rina Beers

Preventie Alliantie

Uit onderzoeken in Utrecht en Den Haag blijkt dat meer dan de helft van de dakloze mensen in de nachtopvang al eerder zorg heeft gehad en daarna weer dakloos is geworden. Eerdere pogingen tot beschermd wonen, of zelfstandig wonen met begeleiding, mislukten.

De vraag is hoe herhaaldelijke dakloosheid door uitval uit woonvoorzieningen voorkomen kan worden. Hulp en een woning krijgen en dan weer dakloos worden, dat is op zijn zachtst gezegd, weggegooid geld, toch?

Waar gaat het mis?

Mensen die in de maatschappelijke opvang verblijven, krijgen doorgaans een 'traject'. Het traject in de maatschappelijke opvang is gericht op het zo snel mogelijk vinden van een passende woonplek, met zo nodig begeleiding en inkomensbeheer. Als het traject mislukt, waar ligt dat dan aan?

Is uitstroom na opvang duurzaam?

De enige vorm van wonen met begeleiding waarvan de duurzaamheid is onderzocht, is Housing First. Housing First kent een succespercentage van meer dan 80%: na 5 jaar huisvesting via Housing First woont meer dan 80% van de ingestroomde mensen stabiel. Van andere vormen van beschermd en begeleid wonen is dat niet bekend. Uit de bovengenoemde onderzoeken naar de voorgeschiedenis van mensen in de nachtopvang blijkt dat zij in veel gevallen uit een woonvoorziening of begeleid wonen zijn gezet. De redenen daarvoor zijn divers. Sommige mensen zijn niet in staat zich aan de huisregels te houden (voorbeeld: geen geweld, geen middelengebruik of dealen, geen -geluids-overlast, meewerken aan hulpverleningsplan) en dan wordt hun 'traject' beëindigd. Het kan

afhankelijk zijn van de setting: niet iedereen gedijt in een groepsvoorziening met gezamenlijk gebruik van keuken en sanitair. Ook het regelen van de financiën is een factor die de duurzaamheid van uitstroom beïnvloedt.

Hoe maak je wonen met begeleiding duurzaam?

Een belangrijke succesfactor voor duurzame uitstroom is de match die gemaakt wordt tussen de persoon die weer gaat wonen en de plek en buurt waar hij terecht komt. Is een groepsvoorziening passend? Of juist een zelfstandige woning? Kan iemand zijn financiën zelfstandig beheren? Het wortelen in de nieuwe wijk en het vinden van een zinvolle dag-invulling kost tijd en inspanning. Goede voorbeelden van begeleiding daarbij zijn de methodieken van Housing First, Critical Time Intervention en Buurtcirkels.

Hoe voorkom je terugval?

Er is een wereld te winnen door bij elke te herhuisvesten persoon na te gaan welke oplossingen mogelijk zijn om terugval te voorkomen. Helpt het om iemand gebruik te laten maken van respijtoorzieningen? Helpt het om met de collega organisaties in een regio afspraken te maken over tijdelijke plaatsingen die terugval voorkomen? Is er een andere (prikkelarme) huisvestingsvorm nodig voor bepaalde mensen? Krijgen mensen adequate begeleiding bij hun financiën? Is er 24/7 een mogelijkheid om te bellen met een begeleider

zoals in Amsterdam het A10 Team biedt? Allemaal goede voorbeelden die de duurzaamheid van uitstroom bevorderen en terugval voorkomen. Waar voor je geld!

De expertise van Rina Beers is wet- en regelgeving in relatie tot sociale uitsluiting en dak- en thuisloosheid en opvang en beschermd wonen. Ze heeft goed

overzicht van de ontwikkelingen in het land op het gebied van vernieuwing van de maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Zij is senior beleidsmedewerker van Valente.

Meer weten?

Neem contact op met Rina via 06 13 84 64 84 of mail naar Preventiealliantie-impuls@radboudumc.nl of [klik hier](#) voor de website van de Preventie Alliantie.

Meer ruimte voor woningdelen

Zorg met een integrale aanpak voor meer maatwerk

Alice Sonne

Preventie Alliantie

Steeds meer mensen kloppen bij de ombudsman aan vanwege (dreigende) dakloosheid. De hoge woningnood, overheidsbeleid dat uitgaat van de zelfredzame burger en de regels die het krijgen van ondersteuning en opvang belemmeren, drijven mensen tot wanhoop.

Regels voor de bijstand (kostendelersnorm), toeslagen (huurtoeslag) en het verhuren van kamers (verkamering, woningdelen) maken het niet aantrekkelijk voor het eigen netwerk om dakloze mensen voor langere tijd op te vangen. Zeker niet wanneer dit netwerk zelf een kwetsbare relatie met de overheid heeft.

Van de regen in de drup en in de goot

Als ZZP'er Noor na een ongeluk in 2019 arbeidsongeschikt raakt, moet ze stoppen met werken. Door de inkomensdaling en de zorgkosten verliest ze haar huis zonder zicht op een betaalbare woning. Familie en vrienden vangen haar op. Ze schrijft zich bij haar moeder in. Na twee jaar is haar netwerk uitgeput en dreigt haar moeder te worden gekort op haar uitkering. Ze moet Noor uitschrijven. Daardoor worden de uitkering en zorgverzekering van Noor stopgezet. Ze kan de zorg niet meer betalen en slaapt afwisselend in haar auto of bij Tess, een vriendin. Daar mag ze zich niet inschrijven. Tess heeft een huurachterstand, zit in een schuldsaneringstraject en wil geen problemen met haar uitkering en toeslagen. Noor vraagt het Sociaal Wijkteam om een briefadres. Omdat ze niemand heeft als briefadresgever kan het wijkteam dit niet geven. Advies is zich te laten inschrijven bij Tess omdat ze daar regelmatig slaapt. Als Noor zegt dat dat niet kan, verwijzen ze haar naar de centrumgemeente die haar naar een daklozeninstelling stuurt die als briefadresgever kan fungeren. De instelling wil dit alleen doen als Noor er verblijft. Maar Noor heeft geen recht op opvang want de gemeente beschouwt haar als "zelfredzaam".

Briefadres als start van herstel

Hoewel deze situatie onoplosbaar lijkt, hoeft dat niet zo te zijn. Zo staat in de Circulaire Briefadressen van het ministerie van BZK dat gemeenten maatwerk moeten leveren bij het toekennen van briefadressen. Daarmee kunnen mensen die dat nodig hebben toch in de Basis Registratie Personen (BRP) worden ingeschreven, ook al zouden ze daar naar de letter van de Wet BRP eigenlijk geen recht op hebben. Vanuit gemeenten maatwerk leveren vraagt om situaties, zoals die van Noor, te bespreken in multidisciplinaire teams met specialisten in zorg, inkomen, schuldhulpverlening, wonen en in burgerzaken en om samen te zoeken naar de meest passende oplossing. Zo'n integrale benadering vermindert ook de kans op fraude, omdat alle relevante domeinen van de situatie op de hoogte zijn en blijven. Deze aanpak biedt mensen een start met werkelijk herstel, omdat ruimte en rust ontstaan om aan de onderliggende (woon)problemen te werken. Bovendien mag de gemeente volgens een op handen zijnde wetswijziging mensen geen briefadres meer weigeren omdat zij geen briefadresgever kunnen vinden. Dat betekent dat de gemeente daar zelf in moet voorzien. Een daklozeninstelling mag dan ook niet de eis stellen dat iemand in een daklozenopvang moet verblijven.

Onder de Pannen: win-win

Alternatief voor onderdak voor mensen zoals Noor biedt het project Onder de Pannen. Mensen kunnen in dit verband legaal een kamer huren in een sociale huurwoning zonder daar

mee huurrechten op te bouwen. Omdat het om een kostgangersconstructie gaat, heeft dit geen invloed op uitkering of toeslagen van verhuurders én houden die een bescheiden bedrag over aan de verhuur. De organisatie die de 'match' faciliteert en begeleidt (zoals de Regenbooggroep in Amsterdam) kan waar nodig een eventuele huurschuld vooruit betalen aan de woningbouwcorporatie en bij de kostganger (Noor) invorderen. Het mes snijdt dan aan twee kanten: De huurschuld van Tess wordt afbetaald en Noor kan rustig een stabiele woonplek zoeken.

Oproep aan de rijksoverheid is om de kostendelersnorm en het stringente woonbegrip in de Wet BRP te versoepelen, maar ook om de ruimte te bieden voor woningdelen. Gemeenten wordt opgeroepen de bestaande mogelijkheden te optimaliseren en meer maatwerk te leveren.

Binnen de Ombudsman Metropool Amsterdam heeft Alice Sonne de portefeuille (dreigende) dakloosheid, Wonen en Basisregistraties onder zich.

Ze ziet hoe mensen tussen wal en schip raken door knellende regelgeving. Ze adviseert gemeenten en rijksoverheid hoe dit te voorkomen in het individuele geval, maar ook bij de totstandkoming van beleid en pilots.

Meer weten?

Neem contact op met Alice via 06 28 36 41 30 of mail naar Preventiealliantie-impuls@radboudumc.nl of [klik hier](#) voor de website van de Preventie Alliantie.

Ervaringsdeskundigheid als sleutel tot meer compassie en leefwereld

Gewoon doen!

Marcel van Natterm

Preventie Alliantie

Door financiële problemen kwam ik in 2007 op straat te staan na een lange periode van verslaving. In die situatie moest ik uiteindelijk mijn appartement verkopen.

Ik wilde doorstromen naar een huurwoning, maar liep tegen allerlei obstakels aan waardoor ik dakloos werd en pas uiteindelijk medio 2011 voor een huurwoning in aanmerking kwam.

Vastgelopen in een systeem

Zo heeft iedereen wel een verhaal hoe je fors kunt aanlopen tegen allerlei regeltjes van de overheid en wat je als burger dan wel en niet meer kunt doen. Met als gevolg dat je het gevoel krijgt dat het vooral aan jezelf ligt. Inmiddels zijn we met alle goede bedoelingen vastgelopen in een systeem waarin de menselijke maat en oog voor de leefwereld van mensen ver te zoeken zijn.

Omkering in denken en doen

Wat het voorkomen van dak- en thuisloosheid van de overheid vooral vraagt is een langere-termijnvisie en een omkering in het denken en doen. Naast het aanpakken van structurele uitsluitingsfactoren gaat het om beter aansluiten bij de vraag van de mensen, niet direct denken in termen van ziekte en beperkingen, maar kijken naar hun mogelijkheden van herstel en werken op basis van onderling vertrouwen. Zo'n cultuurverandering binnen de (gemeentelijke) overheid is een kwestie van een lange adem.

Herstel van vertrouwen van burgers in de overheid

Nodig is herstel van het vertrouwen van burgers in de overheid. Dat kan als de overheid de ervaringen van burgers meer centraal stelt en hier

beter naar luistert. Dan is de overheid ook beter in staat zijn om het beleid en de uitvoering af te stemmen op wat burgers nodig hebben. Mensen willen een huis, zinvolle activiteiten ondernemen, sociale contacten onderhouden en gezien worden. Dat is anders en meer dan het realiseren van zorg voor kwetsbare mensen.

Inzet van ervaringsdeskundigen

Ervaringsdeskundigen weten wat het is om in de problemen te komen, wat herstel vraagt, en hebben daarin ervaring met het systeem. Op basis van gedeelde ervaringen kunnen zij mensen in hun proces van herstel ondersteunen, meer mensgericht, en helpen bij het opbouwen van een sociaal netwerk. Zij weten mensen de weg te wijzen naar wat zij nodig hebben voor een goed leven. Onderzoek wijst op positieve resultaten van hun inzet, zoals bij mensen in armoede.

Leefwereld

Ervaringsdeskundigen kunnen ook de kloof helpen dichten tussen overheid, instellingen en burgers. Hun inzet is onmisbaar om bij gemeenten de genoemde omkering te realiseren. Zij hebben naast de systeemwereld oog voor en voeling met de leefwereld. Participatie van ervaringsdeskundigen is daarmee cruciaal in de ontwikkeling en evaluatie van het gemeentelijk beleid voor preventie van dakloosheid, en een belangrijke sleutel tot meer compassie en leefwereld.

Het motto is: gewoon doen!

Vanuit zijn verslavingsverleden weet Marcel wat het betekent om controle te verliezen, bijna op straat te staan en wat er komt kijken bij de weg terug.

Vanuit zijn rol als toezicht-houder bij enkele organisaties en als hersteldes-kundige beleid & training adviseert hij gemeenten bij innovaties in de zorg & interventies die het proces van herstel van kwetsbare burgers ondersteunen.

Meer weten?

Neem contact op met Marcel via 06 26 24 61 15 of mail naar Preventiealliantie-impuls@radboudumc.nl of [klik hier](#) voor de website van de Preventie Alliantie.

Bovenaan bij jongeren: betaalbaar wonen en voldoende inkomen

Werk samen, ontschot en regel rechten van jongeren

Hella Masuger

Preventie Alliantie

Zelf vinden jongeren twee dingen het allerbelangrijkst: een betaalbare en veilige woonplek (met stip op 1) en voldoende inkomen.

Pas als deze basis op orde is, hebben ze ruimte voor zaken als werk, scholing, persoonlijke ontwikkeling, een sociaal netwerk en hobby's. Pas dan kunnen ze werken aan een toekomst waarin ze zich goed zelf kunnen redden.

Meer dan zorg

Een thuis is waar het leven start. En zonder inkomen heeft niemand kans van slagen in het leven. Wil je dakloosheid voorkomen en oplossen dan moeten de beleidsterreinen Wonen en Inkomen hier als één geheel mee aan de slag. Toch redeneren gemeenten en Rijk bij dakloosheid nog steeds vanuit zorg.

Voorbij stigma

De focus op zorg en verkokerd beleid zitten hardnekkig in het systeem gebakken. Daarnaast werkt het onterecht slechte imago van dak- en thuisloze jongeren niet mee. Een stigma dat hen vaak blijft aankleven. Bij SZN (Stichting Zwerfjongeren Nederland) blijven we ons verbazen over het gemak waarmee beleidsmakers en politici dakloosheid vaak zien als resultaat van persoonlijk falen van de jongere. Terwijl het systeem dat deze jongeren moet beschermen, faalt.

Systeem faalt, niet de jongere

Voor deze jongeren leiden wetten en regels tot verwarring en uitsluiting. Denk aan de leeftijdsdiscriminatie in de huurtoeslag, de bizar lage sociale uitkering voor 18-19-20-jarigen (255 euro per maand), de minimumlonen, de kostendelersnorm en de 4 weken zoektijd bij het aanvragen van een uitkering. Denk ook aan het onver-

biddelijke einde van jeugdzorg als jongeren 18 jaar worden en de zoektocht naar ondersteuning die door nieuwe regels vaak strandt. Bij deze jongeren worden de grondrechten van een adequate levensstandaard en huisvesting met voeten getreden. Hun zelfredzaamheid, waar gemeenten en Rijk zo dol op zijn, wordt genadeloos onderuit gehaald.

Geen support

Deze jongeren krijgen niet, zoals hun leeftijdgenoten, tot ver in de twintig vanzelfsprekende ondersteuning van hun ouders. Ondersteuning bij het kiezen van een opleiding, het zoeken van een kamer, het betalen van borg en bij verhuizen. Zij kunnen niet bij hun ouders blijven wonen of tijdelijk terug, of er troost vinden bij stukgelopen relaties en bij andere worstelingen die bij hun levensfase horen. Ja, ik voel me weleens een pinautomaat voor mijn meerderjarige kinderen. Ik denk dan vaak aan jongeren die dat privilege niet hebben, die niet kunnen terugvallen op hun ouders.

Samenwerken, ontschotten en respect

Voor jongeren moet de basis op orde zijn. Dat vraagt om een structurele systeemverandering. Hoe? Door jongeren die niet kunnen terugvallen op de steun van hun ouders met voorrang een betaalbare woonplek en financiële bestaanszekerheid te bieden. Het zijn ten slotte grondrechten. Het vraagt ook om de basis op orde bij gemeenten en Rijk. Dakloosheid voorkomen betekent radicaal prioriteit geven aan Wonen en Inkomen. Werk samen, ontschot en regel het.

Politici, beleidsmakers en ambtenaren: ga hiermee aan de slag. En blijf de jongeren benaderen met respect en met oog voor wat hen in hun jonge levens op achterstand heeft gezet. Zo houden ook deze jongeren zicht op een toekomst met perspectief.

Als geen ander heeft Hella zicht op het proces waarin jongeren dakloos raken en wat deze jongeren kan helpen om uit die situatie te komen met perspectief op een positieve toekomst.

Zij kan gemeenten informeren over de risico's en routes bij dakloosheid bij jongeren, zoals na vertrek uit een jeugdinstituut. En ook op dit gebied over veelbelovende praktijken en goed preventiebeleid bij gemeenten. Zij is directeur van de Stichting Zwerfjongeren Nederland.

Meer weten?

Neem contact op met Hella via h.masuger@zwerfjongeren.nl of mail naar Preventiealliantie-impuls@radboudumc.nl of [klik hier](#) voor de website van de Preventie Alliantie.

Iedereen heeft toekomst met een (t)huis

Beperkte definitie en blinde vlekken

Meer oog voor genderspecifieke dimensies van dak- en thuisloosheid!

Catelijne Akkermans

Preventie Alliantie

Huiselijk geweld is in veel landen een belangrijke oorzaak van dak- en thuisloosheid onder vrouwen. We weten niet precies hoe dit in Nederland is. Maar we weten wel dat een effectieve aanpak van huiselijk geweld leidt tot minder dak- en thuisloosheid onder vrouwen.

Eén op de vijf jongeren tussen de 16 en 24 jaar is slachtoffer van huiselijk geweld, blijkt uit een recente analyse van het CBS; vooral meisjes en jonge vrouwen. Alarmerende cijfers, zeker wanneer je je realiseert dat slachtoffers van huiselijk geweld meer risico lopen op dakloosheid. Veertig procent van de mensen die zich in de grote steden in Nederland meldt bij de opvang rapporteert mishandeling in hun jeugd.

Housing en Homelessness Survey

Recent verscheen een uniek, grootschalig Canadees onderzoek naar dak- en thuisloze vrouwen: [The Pan-Canadian Women's Housing & Homelessness Survey](#). De onderzoekers hanteren een brede blik: het gaat hen om feitelijke dakloosheid en thuisloosheid, dus ook om onveilige en ontoereikende huisvesting, wat vooral vrouwen treft. Door die brede definitie komen ook vrouwen in beeld. Dat is cruciaal: preventie en opvang kunnen zo beter worden toegesneden op de specifieke situatie van vrouwen. Zoals in Canada wel gebeurt, [zie https://womenshomelessness.ca](https://womenshomelessness.ca).

Survivor of abuse

Meer dan 75% van de bevroegde Canadese vrouwen is slachtoffer van misbruik of trauma ('survivor of abuse or trauma'). De daders zijn vooral hun (ex-)partner, maar ook hun ouders en daarnaast huiseigenaren en mensenhandelaren. Bijna de helft is slachtoffer van een of andere vorm van geweld in hun huidige of, in geval van dakloosheid, in hun vorige woning. Bijna dertig

procent vertrok omdat het onveilig was voor hen en/of voor hun kinderen. De helft van de vrouwen werd dakloos na een relatiebreuk.

Niet om blij van te worden

De cijfers uit het rapport zijn niet echt om blij van te worden. Toch mogen ze in Canada blij zijn met de informatie over de genderspecifieke routes van vrouwen naar dakloosheid en over de extra risico's die vrouwen lopen als ze op straat belanden. Want dat is inmiddels wel duidelijk: die zijn grotendeels anders dan voor mannen. Het rapport biedt stevige aanbevelingen voor preventie en verbetering van de opvang voor vrouwen. Hoe zou dit voor Nederland zijn?

Blinde vlekken

In Nederland ontbreken specifieke cijfers over dak- en thuisloze vrouwen. Het is een gemis, dat de in Nederland gehanteerde definities van dakloosheid zo weinig gendersensitief zijn. We tellen vooral de dakloze mensen die een beroep doen op de opvang en verslavingszorg (vaker mannen) en hebben weinig zicht op mensen die onveilig, instabiel en/of ontoereikend wonen (vaker vrouwen). Aan de andere kant: we hoeven niet alles te meten om het te weten. Wat we inmiddels goed weten is dat het voor de preventie van dakloosheid belangrijk is om te investeren in het terugdringen van huiselijk geweld en het versterken van de thuissituatie van gezinnen. Voor mannen én vrouwen, maar met een gezonde dosis kennis van de verschillen tussen beiden.

Catelijne is groot kenner van armoede- en schuldenproblematiek en woonoverlast. Zij kan adviseren bij het versterken van de financiële redzaamheid van burgers en – als mede-ontwikkelaar van de aanpak 'Eropaf' – bij wat er nodig is om huisuitzettingen te voorkomen. Zij werkt als zelfstandig praktijkonderzoeker.

Meer weten?

Neem contact op met Catelijne via 06 14 65 67 97 of mail naar Preventiealliantie-impuls@radboudumc.nl of [klik hier](#) voor de website van de Preventie Alliantie.

Ervaringsdeskundigheid in het sociale domein

Meer inzicht, draagvlak en betere opbrengsten!

Lies Korevaar

Preventie Alliantie

Ervaringsdeskundigheid betekent het integreren van eigen en andermans ervaringen in collectieve kennis over het leven en over het omgaan met ontwrichtende gebeurtenissen, en deze kennis en kunde professioneel overdragen aan anderen.

Deze collectieve ervaringskennis is gelijkwaardig aan wetenschappelijke kennis en professionele kennis en is in de praktijk goed in combinatie te gebruiken. Gemeenten hebben steeds meer belangstelling voor ervaringsdeskundigen in het sociaal domein. Hoe staat het er voor?

Brede inzet

Gemeenten denken bij ervaringsdeskundigen vaak alleen aan inzet bij de bestrijding van armoede of bij ondersteuning van mensen met psychische problemen. Vaak is onbekend dat ervaringsdeskundigheid bij een verscheidenheid aan groepen en bij uiteenlopende vraagstukken is in te zetten. Bijvoorbeeld bij nieuwkomers, bij mensen met niet-aangeboren hersenletsel en bij mensen met ervaringen van huiselijk geweld of seksueel misbruik. En bijvoorbeeld bij het voorkomen van wachtlijstenproblematiek, bij vraagstukken van participatie waarbij het UWV is betrokken en bij dak- en thuisloosheid.

Op meerdere niveaus

In het sociaal domein zetten gemeenten ervaringsdeskundigen meestal in op microniveau: in het directe contact met burgers, zoals bij ondersteuning van zelfhulp- of herstelwerkgroepen. Ervaringsdeskundigen zijn echter ook van grote waarde voor de kwaliteitsverbetering van maatschappelijke ondersteuning (bijvoorbeeld door participatie in begeleidingscommissies of stuurgroepen of als medeonderzoeker) en bij de ontwikkeling en evaluatie van beleid voor het tegengaan van dakloosheid (zoals de Klankbordgroep Dak- en Thuislozen in Eindhoven). En op macro-

niveau kunnen zij deelnemen aan bestuurlijke overleggen met zorginstellingen en -verzekeraars, lid zijn van adviesraden van overheden, en bijvoorbeeld presentaties geven op congressen. Een voorbeeld op dit niveau is de 'Vliegende Brigade Ervaringsdeskundigheid' die gemeenten bij vraagstukken van dak- en thuisloosheid adviseert over de inzet van ervaringsdeskundigheid.

Collectieve ervaringskennis

Gemeenten vinden het moeilijk om beleid te maken voor ervaringsdeskundigheid. Zo worstelen ze met de vraag hoe voor beleidsontwikkeling voorbij de ervaringsverhalen te komen die zij van individuele burgers horen. Ervaringsdeskundigen kunnen gemeenten voorzien van collectieve ervaringskennis door individuele ervaringen van burgers te bundelen, te reflecteren op eigen en andermans ervaringen, met gebruik van andere relevante kennisbronnen (literatuur, internet) uit de leefwereld.

Organisatorische puzzels

Gemeenten worstelen vaak met meer organisatorische vragen, zoals: Hoe vinden we ervaringsdeskundigen?, Moeten we ze direct in dienst nemen en voor hoeveel uur en voor welk salaris?, Hoe deskundig zijn ze en hoe stellen we dat vast? Zijn er kwaliteitscriteria? Gemeenten kunnen voor het beantwoorden van deze vragen te rade gaan bij de Vereniging van Ervaringsdeskundigen (VvEd), bij de Innovatiewerkplaats Ervaringsdeskundigheid en bij (regionale) organisaties in de GGz en verslavingszorg die ervaring hebben met ervaringsdeskundigen.

Positieve effecten

Onderzoek laat zien, dat cliënten baat hebben bij ervaringsdeskundigheid. Het geeft hen meer hoop, een betere kwaliteit van leven, meer zelfrespect en eigenwaarde en het draagt bij aan sociale inclusie. Bovendien leidt ervaringsdeskundigheid tot een verbeterde houding van medewerkers ten opzichte van cliënten en tot kostenbesparingen voor organisaties. Uitkomsten die hoopvol stemmen voor de inzet van ervaringsdeskundigheid in het sociaal domein. Gemeenten doen er daarom goed aan om zich te verdiepen in een brede inzet van ervaringsdeskundigheid en hoe ze die kunnen faciliteren. Zo ontstaat meer draagvlak voor gebruik van (collectieve) ervaringskennis en de daadwerkelijke inzet daarvan bij dak- en thuisloosheid!

Lies Korevaar is kenner van ervaringsdeskundigheid, heeft voor diverse doelgroepen cursussen ervaringsdeskundigheid ontwikkeld, waaronder voor dak- en thuisloze mensen en weet wat er nodig is voor de maatschappelijke participatie van kwetsbare burgers. Hij is lector Rehabilitatie aan de Hanzehogeschool Groningen en trekker van de Innovatiewerkplaats (IWP) Ervaringsdeskundigheid Noord-Nederland.

Meer weten?

Neem contact op met Lies via e.l.korevaar@pl.hanze.nl of mail naar Preventiealliantie-impuls@radboudumc.nl of [klik hier](#) voor de website van de Preventie Alliantie.

Zie ook: <https://ervaringdiestaat.nl>, <https://www.ervaringsinzet.nu>

Iedereen heeft toekomst met een (t)huis